

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

У статті визначаються особливості адміністративної відповідальності за порушення безпеки дорожнього руху. Автором розглянуто зміни до законодавства, що регулюють адміністративну відповідальність у сфері безпеки дорожнього руху.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, дорожній рух, адміністративні стягнення, дорожньо-транспортні пригоди.

Постановка проблеми. В теперішній час дорожній рух є однією з основних елементів сучасних держав. Використовуючи різні види транспортних засобів, люди мають можливість швидше пересуватися, робити вантажні перевезення, тим самим полегшуючи собі роботу у всіх сферах діяльності. Це сприяє підвищенню рівня розвитку економічної діяльності, соціальної активності та дорожній інфраструктурі, але в той же час виникає ряд негативних наслідків, пов'язаних з травматизмом людей від дорожнього руху, економічний та соціальний збиток, який спричиняють дорожньо-транспортні пригоди.

Сьогодні в ДТП щорічно гине близько 7 тис. і зазнають травм майже 4 тис. осіб; кожні 12 хвилин виникає дорожня пригода; майже кожні 1,5 годин гине людина. В Україні статистика дорожньо-транспортних пригод за період з 01.01.2021 по 31.05.2021 склала 70774 – 22,2 %. Знизити ці показники можливо за умови запровадження державної програми правильного проектування доріг, а також підвищення адміністративної відповідальності за порушення правил дорожнього руху.

2017 рік – 162 тисячі 526 дорожньо – транспортних пригод (27 тисяч 220 з постраждалими), 2018 рік – 150 тисяч 120 дорожньо – транспортних пригод (24 тисячі 294 з постраждалими), 2019 рік – 160 тисяч 675 дорожньо – транспортних пригод (26 тисяч 523 постраждалими), 2019 рік – 160 тисяч 675 дорожньо – транспортних пригод (26 тисяч 52 з постраждалими).

За минулий рік (2020) кількість аварій на дорозі зросла до 168 тисяч 107 (26 тисяч 140 з постраждалими). Кількість загиблих за рік склало 3 тисячі 541

людина, а травмованих 31 тисяча 974. Також в 2020 році загинули 1 тисяча 198 пішоходів.). [1]

І що ж ми бачимо, дивлячись на статистичні дані останніх п'яти років? А те, що статистика аварій є по – справжньому страшною, і постійно зростає. Правоохоронці постійно оприлюднюють чергові довідки даних про ДТП у країні. Таблиці переповнені червоними цифрами, колір яких свідчить про погіршення основних показників безпеки.

Мета статті – дослідження адміністративної відповідальності за порушення законодавства про дорожній рух, її особливостей, а також удосконалення шляхом внесення змін і доповнень до правових актів, що позитивно вплине на розвиток транспортно – дорожнього комплексу України та сприятиме укріпленню безпеки дорожнього руху як складової національної безпеки. Розглянути сучасний стан адміністративної відповідальності у сфері безпеки дорожнього руху.

Об'єктом даної роботи є суспільні відносини, які формуються у процесі забезпечення адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері безпеки дорожнього руху в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання безпеки дорожнього руху у різному обсязі відображені у дослідженнях, які здійснювали: О. О. Бандурка, Т. О. Гуржій, Д. М. Медведєв, Ю. В. Пірожкова та ін. На загальному рівні поняття «безпека дорожнього руху» як складова громадської безпеки досліджували А.В. Басов, В.О. Глушков, М.І. Іншин, О.В. Копан та ін.

Зазначеними науковцями проаналізовано проблему вдосконалення адміністративно – правової

відповідальності безпеки дорожнього руху та запропоновано удосконалити заходи, які гарантуватимуть безпеку всім учасникам дорожнього процесу. Проте актуальність даної теми зумовлена постійним оновленням українського законодавства, на основі положень якого здійснюється нормотворче регулювання даної сфери суспільних відносин.

Виклад основного матеріалу. Однією з сучасних проблем, що мають суттєве значення, поряд із широким спектром соціально – економічних завдань держави та суспільства є теоретична розробка та практична реалізація заходів щодо забезпечення безпеки дорожнього руху. Негативна динаміка ДТП в Україні зумовлена багатьма негативними чинниками: недосконалістю системи підготовки водіїв, зношеністю дорожньої інфраструктури, низьким рівнем правової культури громадян тощо. Однак головною причиною негараздів є малоефективна боротьба з порушенням правил дорожнього руху [2]. Національне законодавство не дає визначення поняття «безпека дорожнього руху», у той же час це поняття вживається у багатьох нормативно – правових актах без пояснення його змісту: Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП), Кримінальний кодекс України (ККУ), Закон України «Про Національну поліцію України», Закон України «Про дорожній рух», Закон України «Про автомобільний транспорт». Всі зазначені акти містять у своїх нормах словосполучення «безпека дорожнього руху», але прямо не роз'яснюють зміст цього терміну, а отже це означає, що в національному законодавстві існує суттєва прогалина.

На сьогоднішній день у науці склалися відносно стійкі уявлення про підходи щодо визначення безпеки дорожнього руху: 1) безпека дорожнього руху як умова реалізації державою намічених цілей в області соціально – економічної політики; 2) безпека дорожнього руху як умова стійкості учасника дорожнього руху до загрози від аварійності в дорожньо – транспортних пригодах; 3) безпека дорожнього руху як складова національної безпеки [3].

На думку В. Б. Авер'янова, адміністративна відповідальність – це різновид юридичної відповідальності, що являє собою сукупність адміністративних правовідносин, які виникають у зв'язку із застосуванням уповноваженими органами (посадовими особами) до осіб, що вчинили адміністративний проступок, передбачених нормами адміністративного права особливих санкцій – адміністративних стягнень [4]. Адміністративна відповідальність – це результат дії відповідної галузі законодавства, центром якого є КУпАП. За історію свого існування кодекс набув численних змін та доповнень, обумовлених політичними і соціальними чинниками. За вчинення

адміністративних правопорушень відповідними статтями КУпАП застосовуються такі адміністративні стягнення:

- 1) попередження – це лояльне адміністративне стягнення, яке застосовується за незначні адміністративні проступки;
- 2) штраф;
- 3) оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення;
- 4) конфіскація: предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення;
- 5) позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину (права керування транспортними засобами);
- 5-1) громадські роботи – це виконання правопорушником безоплатних суспільно корисних робіт у вільний від роботи чи навчання час;
- 6) виправні роботи;
- 6-1) суспільно корисні роботи;
- 7) адміністративний арешт – це стягнення особистісного характеру, яке полягає у короточасному (до 15 діб) позбавлення волі правопорушника;
- 8) арешт з утриманням на гауптвахті [5].

16 березня 2021 року в газеті «Голос України» опубліковано Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за окремі правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху № 1231-ІХ». Основною метою закону є забезпечення безпеки на дорогах, шляхом запровадження системи ефективного покарання. На сьогоднішній день це виправданий захід, адже масштаби дорожньо-транспортного травматизму та смертності на дорогах в Україні, значно перевищують кількісні показники більшості держав світу [6].

Збільшено штрафи за порушення правил користування ремнем безпеки, мотошоломами, перевищення обмежень швидкості руху, проїзду на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху, залишення місця ДТП, а також за керування транспортним засобом особою, яка не має відповідних документів на право водіння та керування у стані сп'яніння. Зокрема, раніше відповідальність за керування у стані алкогольного сп'яніння передбачала штраф 10 200 гривень з позбавленням права керування на рік, а тепер таке правопорушення, вчинене вперше передбачає штраф у розмірі 17 000 гривень, а вдруге протягом року – 34 000 гривень з позбавленням права керування на три роки та з позбавленням права керування на три роки та з можливим оплатним вилучення транспортного засобу чи без такого.

Також посилюється адміністративна відповідальність за порушення правил дорожнього руху пішоходами й велосипедистами. За перехід пішоходами проїзної частини у невстановлених місцях або безпосередньо перед транспортними засобами, що наближаються, невиконання інших правил дорожнього руху – штраф зріс з 3 до 15 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (255 грн) і вже без попередження.

Безумовно, адміністративна відповідальність, як правове явище, базується на певних принципах – основоположних ідеях, які розкривають сутність, природу та призначення юридичної відповідальності і на підставі яких повинна будуватися діяльність як правоохоронних органів, так і інших суб'єктів публічного адміністрування.

На мою думку, окрім відповідальності у сфері дорожнього руху, нам потрібна організована державою сукупність державних органів, громадських організацій, посадових осіб та окремих громадян, об'єднаних цілями та завданнями щодо забезпечення ефективного адміністрування дорожнім рухом, мінімізації дорожньо – транспортних пригод та їх негативних наслідків, збереження життя та здоров'я учасників дорожнього руху.

Неможливо пройти крізь Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року. Стратегія передбачає цілу низку заходів із вдосконалення забезпечення безпеки дорожнього руху. Загалом Стратегія безпеки руху складається з:

- цифровізації та запровадження інтелектуальної транспортної системи в систему управління безпекою дорожнього руху;
- довготривалої масштабної кампанії, покликаної суттєво змінити рівень ставлення суспільства до безпеки руху;
- розбудови сучасної інфраструктури безпеки;
- створення системи ефективної та швидкої допомоги постраждалим під час ДТП;
- створення умов та правил на ринку перевезень, що унеможливають нехтування безпекою з боку перевізників [7].

Важливою метою Стратегії є наближення національних показників безпеки дорожнього руху до

європейського рівня, поліпшення стану дорожньої інфраструктури та стану вулично-дорожньої мережі. В Україні треба взяти за основу досвід ЄС, розробити методологію психологічного тестування, запровадити навчання спеціалістів (психологів транспорту), механізми тестування водіїв, програми коригувальних тренінгів із групами рецидиву.

Висновки. На підставі вищевикладеного, можемо зробити висновок, що чинне законодавство у сфері адміністративної відповідальності за порушення правил безпеки дорожнього руху є досить розгалуженим і передбачає різні види адміністративних стягнень, метою застосування яких є збереження людського життя й зменшення суспільно небезпечних дорожньо-транспортних пригод. Також, законодавче визначення поняття «дорожній рух» не передбачене ані в КУпАП, ані в Законі України «Про дорожній рух» [8]. Отже, є прогалина у чинному законодавстві, яка потребує ліквідування. Пропоную визначити та законодавчо закріпити поняття «безпека дорожнього руху» як сукупність факторів та механізмів що регулюють правовідносини, встановлюють відповідальність, описують типові механізми та правила поведінки усіх учасників дорожнього руху у державі.

Також вважаю необхідним при розробці та впровадженні вищевказаного брати до уваги правила та механізми які працюють у країнах Європейського Союзу. Аналіз проблематики безпеки дорожнього руху, вказує на те, що дане питання має велике значення. Для досягнення належного рівня безпеки дорожнього руху необхідно враховувати дорожні умови, геометричні елементи і технічний стан дороги, її обладнання і облаштування з одержанням фактичних даних про рух транспорту та пішохідних проходів з перевіркою умов дорожнього руху.

З метою створення ефективних державно – управлінських механізмів, стратегічно важливим питанням є формування та запровадження єдиної державної політики у сфері безпеки дорожнього руху. Реалізація завдань державної політики у сфері безпеки дорожнього руху передбачає впровадження ефективного публічного адміністрування у цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Офіційний сайт Патрульної поліції України. URL: <http://patrol.police.gov.ua/statystyka>.
2. Гуржій О. В. Відповідальність за адміністративні проступки проти безпеки дорожнього руху як об'єкт наукових досліджень. *Адміністративне право і процес*. Вип. 1. С. 56-66. 2012.
3. Коллер Ю. С., Собакарь А. О. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху: монографія. Київ, 2015.
4. Авер'янов В. Б., Андрійко О. Ф., Битяк Ю. П., Голосніченко І. П. Адміністративне право України: академ. курс: підручник для студентів юрид. спец. ВНЗ / под. ред. В. Б. Авер'янова. Київ: Юридична думка, 2007. Т. 1: Загальна частина. 2007.

5. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за окремі правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху: Закон України від 16.02.2021 р. № 1231-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2021. № 21. Ст. 188. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1231-20#Text>.
7. Стратегія підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 р. № 1360-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1360-2020-%D1%80#Text>.
8. Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 р. № 3353-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 31. Ст. 338. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text>.

REFERENCES

1. Ofitsiyni sait Patrulnoi politsii Ukrainy. URL: <http://patrol.police.gov.ua/statystyka> [in Ukrainian].
2. Hurzhii O. V. (2012). Vidpovidalnist za administratyvni prostupky proty bezpeky dorozhnoho rukhu yak ob'iekt naukovykh doslidzhen. *Administratyvne pravo i protses – Administrative law and process, Issue 1*, 56-66 [in Ukrainian].
3. Koller Yu. S., Sobakar A. O. (2015). Administratyvna vidpovidalnist za pravoporushennia u sferi bezpeky dorozhnoho rukhu. Kyiv [in Ukrainian].
4. Averianov V. B., Andriiko O.F., Bytiak Yu. P., Holosnichenko I. P. (2007). Administratyvne pravo Ukrainy: akadem. kurs. V. B. Averianova (Ed.). Kyiv: Yurydychna dumka. Vol. 1: Zahalna chastyna [in Ukrainian].
5. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia: Zakon Ukrainy vid 07.12.1984 r. No. 8073-X. (1984) *Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR*, No. 51, Art. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> [in Ukrainian].
6. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo posylennia vidpovidalnosti za okremi pravoporushennia u sferi bezpeky dorozhnoho rukhu: Zakon Ukrainy vid 16.02.2021 r. No. 1231-IX. (2021). *Vidomosti Verkhovnoi Rady*, No. 21, Art. 188. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1231-20#Text> [in Ukrainian].
7. Stratehiia pidvyshchennia rivnia bezpeky dorozhnoho rukhu v Ukraini na period do 2024 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21.10.2020 r. No. 1360-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1360-2020-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
8. Pro dorozhnii rukh: Zakon Ukrainy vid 30.06.1993 r. No. 3353-XII. (1993). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, No. 31, Art. 338. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text> [in Ukrainian].

ГЛУШКОВА ДАРЬЯ

аспирант кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультета № 6 ХНУВД,
преподаватель кафедры правоохранительной деятельности и полицистики факультета № 6 ХНУВД

ОСОБЕННОСТИ АДМИНИСТРАТИВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА НАРУШЕНИЕ БЕЗОПАСНОСТИ ДОРОЖНОГО ДВИЖЕНИЯ

В статье определяются особенности административной ответственности за нарушение безопасности дорожного движения. Автором рассмотрены изменения в законодательство, регулирующие административную ответственность в сфере безопасности дорожного движения. Также проведен анализ количества дорожно-транспортных происшествий (ДТП) и их последствий за последние пять лет. Исследование данной проблемы является актуальным, поскольку анализ статистических данных количества дорожно-транспортных происшествий свидетельствует о низком уровне безопасности движения и высокой аварийности на автомобильных дорогах.

Ключевые слова: административная ответственность, дорожное движение, административные взыскания, дорожно-транспортные происшествия.

HLUSHKOVA DARIA

PhD graduate of the Department of Legal Support of Economic Activity of the Faculty № 6 of Kharkiv National University of Internal Affairs, lecturer at the department law enforcement and police science of the Faculty № 6 of the Kharkiv National University of Internal Affairs

FEATURES OF ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY FOR ROAD SAFETY VIOLATIONS

Problem setting. At present, road traffic is one of the main elements of modern states. Using different types of vehicles, people have the opportunity to move faster, do freight, thereby facilitating their work in all areas of activity. This contributes to the development of economic activity, social activity and road infrastructure, but at the same time there are a number of negative consequences associated with traffic injuries, economic and social damage caused by road accidents. Today, about 7,000 people die in road accidents each year and nearly 4,000 are injured; every 12 minutes there is a car accident; almost every 1.5 hours a person dies. In Ukraine, the statistics of road accidents for the period from 01.01.2021 to 31.05.2021 amounted to 70774 - 22.2%. It is possible to reduce these indicators under the condition of introduction of the state program of the correct design of roads, and also increase of administrative responsibility for violation of traffic rules.

And what do we see when we look at the statistics of the last five years? And the fact that accident statistics are really scary, and is constantly growing. Law enforcement officers are constantly publishing regular collections of data on road accidents in the country. The tables are full of red numbers, the color of which indicates the deterioration of basic safety indicators.

Target of research is a comprehensive scientific study of administrative liability for violations of traffic legislation, its features, as well as improvement by amending legal acts will positively affect the development of transport - road complex of Ukraine and contribute to strengthening road safety as a component of national security. The main purpose of the study is to lay the groundwork for administrative liability for road safety offenses on the basis of a comprehensive analysis of scientific sources, generalization of legal material and law enforcement practice.

The object of this work is public relations, which are formed in the process of ensuring administrative liability for violations of legislation in the field of road safety in modern conditions.

Analysis of recent researches and publications. Issues of road safety in different volumes are reflected in studies conducted by: O. Bandurka, T. George, D. Medvedev, Yu. Piroshkova and others. At the general level, the concept of "road safety" as a component of public safety was studied by A. Basov, B. Glushkov, M. Inshin, O. Copan and others.

These scientists analyzed the problem of improving the administrative and legal responsibility of road safety and proposed to improve measures that will ensure the safety of all road users. However, the relevance of this topic is due to the constant updating of Ukrainian legislation, based on the provisions of which is the rule-making regulation of this area of public relations.

Article's main body. The article defines the features of administrative responsibility for violation of road safety. The author considers changes in the legislation regulating administrative responsibility in the field of road safety. The analysis of the number of road traffic accidents (RTA) and their consequences over the past five years was also carried out. The study of this problem is relevant, since the analysis of static data on the number of road accidents indicates a low level of traffic safety and a high accident rate on highways.

Conclusions and prospects for the development. Based on the above, we can conclude that the current legislation in the field of administrative liability for violations of road safety is quite extensive and provides for various types of administrative penalties aimed at saving lives and reducing socially dangerous accidents. Also, the legislative definition of the term "traffic" is not provided either in the Code of Administrative Offenses or in the Law of Ukraine "On Road Traffic". I propose to define and legislate the concept of "road safety" as a set of factors and mechanisms that regulate legal relations, establish responsibility, describe the typical mechanisms and rules of conduct of all road users in the state.

Key words: administrative responsibility, traffic, administrative penalties, road accidents.

Глушкова Д. В. Особливості адміністративної відповідальності за порушення безпеки дорожнього руху. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 2 (17). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/Hlushkova17.pdf>